

ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA NA PRIMJERU DRUŠTVA ČISTOĆA D.O.O. SPLIT

Radan, Matea

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:682120>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-06-30**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET**

ZAVRŠNI RAD

**ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA NA
PRIMJERU DRUŠTVA ČISTOĆA D.O.O. SPLIT**

Mentor:

Izv. prof. dr. sc. Ivana Dropulić

Studentica:

Matea Radan

Split, kolovoz, 2021.

SADRŽAJ:

1. UVOD	1
1.1. Problem istraživanja	1
1.2. Ciljevi rada	1
1.3. Metode rada	1
1.4. Struktura rada	2
2. METODE I TEHNIKE ANALIZE FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA.....	3
2.1. Financijski izvještaji: pojam, vrste, značaj i zakonodavni okvir	3
2.2. Metode analize financijskih izvještaja	4
2.2.1. Horizontalna analiza financijskih izvještaja	4
2.2.2. Vertikalna analiza financijskih izvještaja	5
2.2.3. Analiza financijskih izvještaja putem financijskih pokazatelja	6
2.2.3.1. Pokazatelji likvidnosti	6
2.2.3.2. Pokazatelji zaduženosti	8
2.2.3.3. Pokazatelji aktivnosti	9
2.2.3.4. Pokazatelji ekonomičnosti	10
2.2.3.5. Pokazatelji profitabilnosti	10
3. ANALIZA POSLOVANJA DRUŠTVA ČISTOĆA D.O.O. SPLIT.....	12
3.1. Osnovni podaci o društvu	12
3.2. Horizontalna analiza financijskih izvještaja	12
3.2.1. Horizontalna analiza bilance	12
3.2.2. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka	18
3.3. Vertikalna analiza financijskih izvještaja	20
3.3.1. Vertikalna analiza bilance	20
3.3.2. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka	23
3.4. Analiza financijskih izvještaja putem financijskih pokazatelja.....	25
3.4.1. Pokazatelji likvidnosti.....	25
3.4.2. Pokazatelji zaduženosti.....	27
3.4.3. Pokazatelji aktivnosti	27

3.4.4. Pokazatelji ekonomičnosti	28
3.4.5. Pokazatelji profitabilnosti	29
3.5. Konačna ocjena stabilnosti i uspješnosti društva	29
4. ZAKLJUČAK.....	32
LITERATURA	33
POPIS TABLICA	35
SAŽETAK.....	36
SUMMARY.....	37

1. UVOD

1.1. Problem istraživanja

Financijski izvještaji prezentiraju financijski položaj i financijsku uspješnost poduzeća. Stoga, brojnim potencijalnim internim i eksternim korisnicima takvih informacija, financijski izvještaji predstavljaju kvalitetnu podlogu za donošenje različitih poslovnih odluka. Onim korisnicima koji nemaju visoku razinu računovodstvenog znanja, ili pak takvog znanja nemaju uopće, u interpretaciji financijskih izvještaja pomažu različite metode i tehnike analize financijskih izvještaja.

Problem istraživanja završnog rada je utvrditi i analizirati financijsku stabilnost i uspješnost poslovanja društva Čistoća d.o.o. Split, za 2018. i 2019. godinu, na temelju analize godišnjih financijskih izvještaja.

1.2. Ciljevi rada

Cilj završnog rada je dati sveobuhvatnu analizu informacija i podataka unutar godišnjih financijskih izvještaja te na temelju dobivenih rezultata utvrditi ocjenu poslovanja društva Čistoća d.o.o. Split.

1.3. Metode rada

Metode koje su se koristile prilikom izrade rada su (Zelenika, 2000):

- metoda indukcije koja podrazumijeva uzimanje pojedinačnih činjenica te na temelju njih donošenje zaključaka o općem sudu;
- metoda dedukcije koja podrazumijeva primjenu deduktivnog načina razmišljanja gdje se pojedinačni zaključci donose iz općih stavova;
- metoda analize kojom se različite pojave izučavaju i raščlanjuju na jednostavnije elemente;
- metoda sinteze koja podrazumijeva spajanje jednostavnijih dijelova u cjelinu;
- komparativna metoda kojom se pojedinačne činjenice uspoređuju;

- metoda kompilacije kojom se preuzimaju spoznaje drugih.

U dijelu samostalnog istraživanja također se koristila metoda studije slučaja kojom se dubinski analizira neka pojava, institucija ili događaj. U ovo slučaju riječ je o proizvoljno odabranom društvu te o dubinskoj analizi njegovih financijskih izvještaja.

1.4. Struktura rada

Rad je strukturiran u četiri poglavlja, s uvodnim kao prvim poglavljem. Drugo poglavlje rada se bavi metodama i tehnikama analize financijskih izvještaja s teorijskog aspekta. U ovom poglavlju je prvo objašnjeno što su to i koja su temeljna financijska izvješća te koji je njihov zakonodavni okvir u Hrvatskoj. Potom su navedene i objašnjene najpoznatije metode i tehnike analize financijskih izvještaja.

Treće poglavlje rada sadrži rezultate samostalno provedene analize poslovanja jednog proizvoljno odabranog društva. Nakon prezentacije osnovnih podataka o odabranom društvu, prezentirani su rezultati provedene analize financijskih izvještaja, i to rezultati horizontalne i vertikalne analize te rezultati analize financijskih izvještaja putem financijskih pokazatelja. Treće poglavlje rada završava osvrtom na provedeno istraživanje u kojem je iznesena konačna ocjena stabilnosti i uspješnosti odabranog društva.

Četvrto poglavlje rada je zaključno poglavlje.

2. METODE I TEHNIKE ANALIZE FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA

2.1. Financijski izvještaji: pojam, vrste, značaj i zakonodavni okvir

U Republici Hrvatskoj, a u skladu sa Zakonom o računovodstvu (Narodne novine, 2020), svatko tko obavlja neku gospodarsku djelatnost je obavezan podatke o svom poslovanju periodično prikazivati u sklopu financijskih izvještaja. Prema Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja, financijski izvještaj obuhvaća „cjelovit skup financijskih izvještaja sastavljenih za razdoblje tijekom godine, ili za poslovnu godinu“ (Narodne novine, 2015.). Ovaj skup sačinjavaju sljedeći izvještaji, poznati i pod nazivom godišnji financijski izvještaji:

- bilanca,
- račun dobiti i gubitka,
- izvještaj o promjenama kapitala,
- izvještaj o novčanom toku,
- bilješke uz financijske izvještaje.

Bilanca pruža uvid u imovinu, obveze i kapital nekog društva na jedan dan, i to najčešće na posljednji dan u godini (31.12.). Stoga, može se reći kako je bilanca statičko financijsko izvješće za razliku od računa dobiti i gubitka koji predstavlja dinamično izvješće. Naime, **račun dobiti i gubitka** prikazuje sve prihode i rashode koje je neko društvo ostvarilo tijekom jedne poslovne godine te financijski rezultat (pozitivan ili negativan) kao posljedicu odnosa ukupno ostvarenih prihoda i rashoda (Vidučić, 2008).

Što prikazuju naredna dva financijska izvještaja je jasno iz samih njihovih naziva. **Izvještaj o promjenama kapitala** tako prikazuje sve promjene na kapitalu koje su se dogodile između dva datuma bilance. **Izvještaj o novčanom toku** prikazuje sve novčane priljeve i odljeve realizirane tijekom određenog razdoblja (Narodne novine, 2015).

Konačno, **bilješke uz financijske izvještaje** predstavljaju svojevrsni dodatak financijskim izvještajima. Naime, bilješke sadrže dodatne informacije koje nisu prezentirane u samim izvještajima, ali su nužne za njihovo potpuno razumijevanje. Bilješke sadrže još i standarde financijskog izvještavanja koji su se koristili prilikom izrade financijskih izvještaja, opis usvojenih računovodstvenih politika i sve ostalo što propisuje Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja (Narodne novine, 2020).

Iz kratkog opisa temeljnih godišnjih financijskih izvještaja je jasno kako se uvidom u iste može doći do raznih informacija o poslovanju nekog društva. Kako bi informacije prezentirane u istima zaista bile upotrebljive širokom spektru potencijalnih korisnika takvih informacija, financijski izvještaji trebaju „**istinito i fer** prezentirati financijski položaj, financijsku uspješnost i novčane tokove poduzetnika“ (Narodne novine, 2015).

Korisnici financijskih izvještaja se obično klasificiraju u dvije skupine; interne korisnike te eksterne korisnike financijskih izvještaja. U interne korisnike spadaju, primjerice, menadžment poduzeća i njegovi zaposlenici, dok u eksterne korisnike spadaju, primjerice, poslovni partneri, konkurenti, kreditori, vlada i vladine agencije, potencijalni investitori te brojni drugi (Žager, 2002). Kako ističe Tintor (2020), svi ovi korisnici nemaju jednaku razinu računovodstvenog znanja, ili pak takvog znanja nemaju uopće. Takvi korisnici trebaju odgovarajuću interpretaciju financijskih izvještaja, a koja se postiže korištenjem različitih metoda analize financijskih izvještaja.

2.2. Metode analize financijskih izvještaja

Analiza financijskih izvještaja pomaže u interpretaciji informacija prezentiranih u financijskim izvještajima. Postoji više metoda analize financijskih izvještaja, a najčešće korištene su horizontalna analiza, vertikalna analiza te analiza financijskih izvještaja putem financijskih pokazatelja. Svaka od ovih metoda je zasebno obrađena u nastavku rada.

2.2.1. Horizontalna analiza financijskih izvještaja

Horizontalna analiza financijskih izvještaja se može koristiti onda kada se raspolaže financijskim izvještajima za više uzastopnih godina. Naime, glavni cilj horizontalne analize je uočiti promjene i potencijalne trendove u kretanju određenih pozicija financijskih izvještaja koji su od interesa za korisnike takvih informacija (Prdić i Tolušić, 1997). Primjerice, ako menadžment društva, ili bilo koji drugi interni ili eksterni korisnik financijskih izvještaja, želi saznati kako se kreću te imaju li trend rasta ili pada ukupni prihodi ili rashodi društva, potrebno je promotriti njihove vrijednosti tijekom minimalno dvije godine, odnosno potrebno je imati račun dobiti i gubitka za minimalno dvije godine.

Financijski izvještaj koji prikazuje istovrsne podatke za dvije ili više uzastopnih godina, neovisno o tome o kojem je financijskom izvještaju riječ, zove se **komparativni financijski izvještaj**. Komparativni financijski izvještaj predstavlja temelj za provedbu horizontalne analize, a sama analiza dobiva na vjerodostojnosti s povećanjem broja godina za koje se istovrsni podaci analiziraju (Dečman, 2012).

Horizontalna analiza se smatra primarnim oblikom ispitivanja financijskih izvještaja, jer se ispitivanje svodi na utvrđivanje apsolutne ili postotne razlike među istovrsnim podacima za razdoblje dvije ili više godine (Tintor, 2020, str. 90). Prethodna rečenica ujedno otkriva i kako se horizontalna analiza provodi. Horizontalna analiza se provodi tako da se istovrsni podaci (primjerice ukupni prihodi u dvije ili više godina) prvo prikažu u svojim apsolutnim iznosima, nakon čega se izračunava apsolutna, relativna ili apsolutna i relativna promjena tog podatka u svakoj godini u odnosu na prethodnu godinu, ili u odnosu na neku baznu godinu.

2.2.2. Vertikalna analiza financijskih izvještaja

Vertikalna analiza omogućuje uvid u strukturu financijskih izvještaja (Dečman, 2012, str. 450). Provedbom ove analize je moguće provjeriti, primjerice, koliki udio imaju pojedine vrste imovine u ukupnoj aktivi bilance, ili, primjerice, koliki udio imaju vlastiti i tuđi izvori sredstava u pasivi bilance. Kod računa dobiti i gubitka moguće je, primjerice, provjeriti koliki udio pojedina vrsta prihoda ima u ukupnim prihodima poduzeća. Stoga, jasno je kako se vertikalna analiza provodi tako da se zbirne pozicije financijskih izvještaja izjednače sa 100 (ili 1), dok se za ostale izračunava postotni udio u tim zbirnim pozicijama. Pritom, važno je naglasiti da se ovo radi za jednu godinu, za razliku od horizontalne analize za čiju je provedbu potrebno raspolagati podacima za minimalno dvije godine (Vukoja, 2018.). Naravno to ne znači da se i vertikalna analiza ne može provesti za više godina. Naime, provođenjem vertikalne analize za više godina može se doći do zaključka o tome je li s vremenom došlo do promjene u strukturi financijskih izvještaja.

Vertikalna analiza se temelji na **strukturnim financijskim izvještajima**, a naročito velik značaj ima u primjeni kod bilance. Naime, prema financijskoj teoriji, „idealnom“ bilancom se smatra ona kod koje u aktivi omjer dugotrajne i kratkotrajne imovine iznosi 1:1, a udio zaliha ne prelazi 50% iznosa ukupne kratkotrajne imovine. Što se tiče pasive, poželjan je omjer vlastitog i tuđeg kapitala od 1:1, pri čemu bi tuđi kapital trebao biti raspoređen tako da 50%

otpada na dugoročne obveze, a 50% na kratkoročne obveze (Bolfek i sur., 2011, str. 81). Upravo temeljem rezultata vertikalne analize se može spoznati odstup a li i koliko struktura bilance nekog poduzeća od ove „idealne“ strukture koju predlaže financijska teorija.

2.2.3. Analiza financijskih izvještaja putem financijskih pokazatelja

Financijski pokazatelji se dobivaju stavljanjem u odnos pozicija jednog ili više financijskih izvještaja. Ovisno o tome koje se točno pozicije stavljaju u odnos, izračunom financijskih pokazatelja se može zaključiti o likvidnosti, aktivnosti, zaduženosti, ekonomičnosti te profitabilnosti društva. Pritom, kako ističu Očko i Švigir (2009), uvidom u likvidnost, aktivnost i zaduženost se može donijeti ocjena o **sigurnosti poslovanja**, a uvidom u ekonomičnost i profitabilnost ocjena o **uspješnosti poslovanja** određenog društva (str. 70).

Financijski pokazatelji se mogu uspoređivati kroz vrijeme, ako se izračunavaju za isto poduzeće, ili se mogu uspoređivati s istim pokazateljima drugog ili drugih poduzeća. Također ih je moguće izračunati za cijelu industriju, na temelju čega se može provjeriti koliko pojedino poduzeće odstupa od industrijskog prosjeka, što je izuzetno važan podatak (Janus, 2010).

2.2.3.1. Pokazatelji likvidnosti

Pokazatelji likvidnosti ukazuju na sposobnost poduzeća u podmirenju vlastitih kratkoročnih obveza (Žager i Ježovita, 2017). Društvo se u pravilu za podmirenje kratkoročnih obveza služi svojom kratkotrajnom imovinom zato što se ona brže pretvara u gotov novac (likvidnija je) u odnosu na dugotrajnu imovinu.¹ Stoga, ovisno o tome koja se vrsta kratkotrajne imovine promatra, moguće je razlikovati nekoliko pokazatelja likvidnosti (Tablica 1).

Koeficijent tekuće likvidnosti, kao omjer ukupne kratkotrajne imovine i ukupnih kratkoročnih obveza, mjeri stupanj pokrića kratkoročnih obveza ukupnom kratkotrajnom imovinom. Smatra se kako bi društvo trebalo imati minimalno dvostruko više kratkotrajne imovine od kratkoročnih obveza da bi izbjeglo nepravodobno plaćanje kratkoročnih obveza (Žager i sur., 2008, str. 249).

¹ Osim toga, dugotrajna imovina se možda ni ne može prodati jer se ona koristi u stvaranju poslovnih prihoda.

Tablica 1: Temeljni financijski pokazatelji

Skupina	Pokazatelj	Formula za izračun
Pokazatelji likvidnosti	Koeficijent tekuće likvidnosti	Kratkotrajna imovina / kratkoročne obveze
	Koeficijent ubrzane likvidnosti	Novac + potraživanja / kratkoročne obveze
	Koeficijent trenutne likvidnosti	Novac / kratkoročne obveze
	Koeficijent financijske stabilnosti	Dugotrajna imovina / kapital + dugoročne obveze
Pokazatelji zaduženosti	Koeficijent zaduženosti	Ukupne obveze / ukupna imovina
	Koeficijent vlastitog financiranja	Glavnica / ukupna imovina
	Koeficijent financiranja	Ukupne obveze / glavnica
	Faktor zaduženosti	Ukupne obveze / neto dobit + amortizacija
Pokazatelji aktivnosti	Koeficijent obrta ukupne imovine	Ukupni prihodi / ukupna imovina
	Koeficijent obrta dugotrajne imovine	Ukupni prihodi / dugotrajna imovina
	Koeficijent obrta kratkotrajne imovine	Ukupni prihodi / kratkotrajna imovina
	Koeficijent obrta potraživanja	Prihodi od prodaje / potraživanja
	Trajanje naplate potraživanja u danima	365 / koeficijent obrta potraživanja
Pokazatelji ekonomičnosti	Ekonomičnost ukupnog poslovanja	Ukupni prihodi / ukupni rashodi
	Ekonomičnost poslovanja	Prihodi od prodaje / rashodi od prodaje
	Ekonomičnost financiranja	Financijski prihodi / financijski rashodi
Pokazatelji profitabilnosti	Neto marža profita	Neto dobit / ukupni prihodi
	Rentabilnost imovine – ROA	Neto dobit / ukupna imovina
	Rentabilnost vlastitog kapitala – ROE	Neto dobit / glavnica

DI = dugotrajna imovina.
Izvor: Žager i sur. (2008).

Koeficijent ubrzane likvidnosti mjeri odnos između dvije stavke kratkotrajne imovine, novca i potraživanja, i ukupnih kratkoročnih obveza. Ovaj pokazatelj stoga mjeri može li, u kojem

opsegu, društvo podmiriti svoje kratkoročne obveze računajući isključivo na kratkoročna potraživanja i onu najlikvidniju imovinu koju ima, a to je gotov novac. Smatra se kako bi ovaj koeficijent trebao biti minimalno 1. Konačno, **koeficijent trenutne likvidnosti** u obzir uzima samo gotov novac kada je u pitanju podmirenje kratkoročnih obveza. Ako je vrijednost ovog koeficijenta barem 0,1, to znači da društvo može trenutno podmiriti sve svoje kratkoročne obveze. Valja napomenuti da je teško očekivati da bilo koje društvo ima dovoljno gotovine na raspolaganju da bi odmah moglo podmiriti sve svoje kratkoročne obveze. Osim toga, kako brojni autori ističu, prevelika vrijednost koeficijenta trenutne likvidnosti ukazuje i na to da društvo ne koristi novac na najbolji mogući način (Gibson, 2011, u Žager i Ježovita, 2017, str. 234).

Pored spomenuta tri u sklopu skupine pokazatelja likvidnosti često se izračunava i **koeficijent financijske stabilnosti**. Kao što se može vidjeti iz Tablice 1, ovaj pokazatelj se izračunava dijeljenjem dugotrajne imovine s kapitalom uvećanim za dugoročne obveze. Koeficijent financijske stabilnosti mora biti manji od 1. Naime, vrijednost pokazatelja niža od 1 ukazuje na to da je dugotrajna imovina pravilno financirana iz dugoročnih izvora te da se i dio kratkotrajne imovine također može financirati iz kvalitetnih dugoročnih izvora (Kozjak i Smetiško, 2019).

2.2.3.2. Pokazatelji zaduženosti

Ranije prezentirana Tablica 1 prikazuje i temeljne pokazatelje zaduženosti te formule za njihov izračun. Prva tri; koeficijent zaduženosti, koeficijent vlastitog financiranja i koeficijent financiranja, predstavljaju najčešće korištene pokazatelje zaduženosti.

Koeficijent zaduženosti, kao omjer ukupnih obveza i ukupne imovine, pokazuje koliki dio imovine društvo financira obvezama, dugoročnim i kratkoročnim, a koje u biti predstavljaju tuđi izvor sredstava. Smatra se da bi ovaj omjer trebao iznositi 0,5 ili manje, a s njegovim rastom veći je i financijski rizik (Vukoja, 2014, str. 8). Suprotno od njega, **koeficijent vlastitog financiranja**, kao omjer glavnice i ukupne imovine, pokazuje koliki dio svoje imovine društvo financira vlastitim sredstvima. Konačno, **koeficijent financiranja** u odnos stavlja tuđe i vlastite izvore sredstava odnosno ukupne obveze i glavnice, a smatra se kako bi trebao iznositi 1:1 ili 30:70 (Vukoja, 2014, str.8).

Ježovita (2015, str. 157) ističe kako izračun navedena tri pokazatelja predstavlja tek prvi korak u ocjeni kvalitete zaduženosti. Naime, sva ova tri pokazatelja se izračunavaju na temelju podatka iz bilance, a kako je bilanca izvješće koje pruža uvid u stanje imovine, obveza i kapitala na **točno određeni dan**, to znači da ova tri pokazatelja zaduženosti pružaju uvid u statičku zaduženost. Pored statičke zaduženosti potrebno je ocijeniti i dinamičku zaduženost. Jedan od pokazatelja koji to omogućuje je i **faktor zaduženosti** koji se dobiva dijeljenjem ukupnih obveza sa zadržanom dobiti uvećanom za amortizaciju, a u načelu ukazuje na broj godina koji je potreban poduzeću da sve svoje obveze podmiri iz sume zadržane dobiti i amortizacije. Stoga, poželjna je što niža vrijednost ovog pokazatelja, ili barem ona niža od 5 godina (Vukoja, 2014, str.9).

Izračun koeficijenta zaduženosti, koeficijenta vlastitog financiranja te koeficijenta financiranja, predstavlja ocjenu zaduženosti prvog stupnja, dok izračun faktora zaduženosti predstavlja ocjenu zaduženosti drugog stupnja. Analiza zaduženosti se zaokružuje preko izračuna pokazatelja profitabilnosti kojim se pak ocjenjuje kvaliteta korištenja imovine, a samim tim i tuđih izvora sredstava kojima je ta imovina jednim dijelom ili u cijelosti financirana. Naime, ista razina zaduženosti kod dva različita društva će predstavljati manji problem onom društvu koje kvalitetnije koristi imovinu.

2.2.3.3. Pokazatelji aktivnosti

Pokazatelji aktivnosti se izračunavaju na temelju podataka iz bilance i računa dobiti i gubitka. Za njihov izračun se iz računa dobiti i gubitka preuzimaju podaci o ostvarenim prihodima (ukupnim prihodima i zasebno prihodima od prodaje), dok se iz bilance preuzimaju vrijednosti različitih vrsta imovine.

Stavljanjem u odnos prihoda i imovine, može se izračunati koliko pojedino društvo ostvaruje prihoda po jednoj novčanoj jedinici imovine, a s obzirom na više mogućih pojava oblika imovine kojom neko društvo može raspolagati, moguće je razlikovati i nekoliko različitih pokazatelja aktivnosti. Najčešće korišteni su: **koeficijent obrta ukupne imovine, koeficijent obrta dugotrajne imovine, koeficijent obrta kratkotrajne imovine te koeficijent obrta potraživanja**. Poželjne su što veće vrijednosti ovih pokazatelja, jer veće vrijednosti ukazuju na efikasnije raspolaganje imovinom društva (Vukoja, 2014).

Pored spomenutih, a na temelju koeficijenta obrta potraživanja, često se unutar skupine pokazatelja aktivnosti izračunava i pokazatelj **trajanja naplate potraživanja u danima**. Ovaj pokazatelj ukazuje na broj dana koji je društvu potreban da naplati svoja potraživanja. Naravno, poželjna je što manja vrijednost ovog pokazatelja.²

2.2.3.4. Pokazatelji ekonomičnosti

Pokazatelji ekonomičnosti se u cijelosti izračunavaju na temelju podataka iz računa dobiti i gubitka, a ukazuju na pokrivenost različitih vrsta rashoda s odgovarajućim vrstama prihoda. Ovisno o kojem paru prihoda i rashoda je riječ, u okviru ove skupine pokazatelja je uobičajeno izračunavati ekonomičnost ukupnog poslovanja, ekonomičnost poslovanja te ekonomičnost financiranja.

Ekonomičnost ukupnog poslovanja se dobije dijeljenjem ukupnih prihoda s ukupnim rashodima (Tablica 1). Kao takav, pokazatelj ukazuje na to koliko novčanih jedinica ukupnih prihoda društvo ostvari na svaku novčanu jedinicu ukupnih rashoda. **Ekonomičnost poslovanja** se dobiva stavljanjem u odnos prihoda od prodaje i rashoda od prodaje, a **ekonomičnost financiranja** stavljanjem u odnos financijskih prihoda i financijskih rashoda.

Poželjne su što veće vrijednosti svih ovih pokazatelja i ne niže od 1. Naime, vrijednosti pokazatelja ispod 1 ukazuju na neekonomično poslovanje, vrijednosti od 1 i vrlo blizu 1 na graničnu ekonomičnost, a tek vrijednosti veće od 1 ukazuju na ekonomično poslovanje (Vujević i Balen, 2006, str. 37).

2.2.3.5. Pokazatelji profitabilnosti

Pokazatelji profitabilnosti su već ranije spomenuti kod pokazatelja zaduženosti kada se ustvrdilo kako će odluka o tome je li neka razina zaduženosti prihvatljiva za neko društvo ili ne ovisiti o tome koliko društvo kvalitetno koristi imovinu kojom raspolaže. Profitabilnost se može promatrati u odnosu prema prodaji, pa će se u tom slučaju izračunavati marže profita (bruto ili neto). Tako se, primjerice, **neto marža profita** izračunava stavljanjem u odnos neto dobiti s

² Riječ je o tzv. izračunu broja dana vezivanja, a koji se može izračunati i za bilo koju drugu vrstu imovine.

ukupnim prihodima te kao takva ukazuje na razinu neto dobiti koje društvo ostvari na svaku novčanu jedinicu ukupnih prihoda.

Profitabilnost se također može promatrati i u odnosu prema ulaganjima, pa će se u tom slučaju izračunavati rentabilnosti imovine i kapitala (Vukoja, 2014, str. 12). **Rentabilnost imovine (ROA)** se izračunava stavljanjem u odnos neto dobiti i ukupne imovine, a ukazuje na to koliko novčanih jedinica neto dobiti društvo ostvaruje na svaku novčanu jedinicu uloženu u imovinu. Drugim riječima, ovaj pokazatelj ukazuje na to koliko je pojedino društvo sposobno u korištenju vlastite imovine za ostvarenje dobiti. **Rentabilnost kapitala (ROE)**, dobiva se stavljanjem u odnos neto dobiti i vlastitog kapitala, a ukazuje na to koliko novčanih jedinica neto dobiti društvo ostvaruje na svaku novčanu jedinicu vlastitog kapitala.

Rentabilnost imovine i rentabilnost kapitala su povezani. Naime, kako navodi Ježovita (2015), kada je rentabilnost kapitala veća od rentabilnosti imovine, može se donijeti zaključak kako je struktura izvora financiranja povoljna, odnosno da se tada tuđi izvori financiranja koriste tako da pridonose povećanju zarade za vlasnike vlastitog kapitala (str. 171).

Iz formula za izračun pokazatelja profitabilnosti (Tablica 1), jasno je kako se podaci za izračun mogu dobiti iz bilance i računa dobiti i gubitka. Poželjne su što veće vrijednosti svih pokazatelja profitabilnosti, jer veće vrijednosti ukazuju na djelotvornije upravljanje društvom od strane menadžmenta te na efikasnije cjelokupno poslovanje (Vujević i Balen, 2006).

3. ANALIZA POSLOVANJA DRUŠTVA ČISTOĆA D.O.O. SPLIT

3.1. Osnovni podaci o društvu

Društvo Čistoća d.o.o. Split je komunalno društvo koje pruža usluge održavanja čistoće te odlaganja komunalnog otpada na području dvaju gradova, Splita i Solina, te na području triju općina, Podstrane, Klisa i Dugopolja. Riječ je o javnom trgovačkom društvu čiji su vlasnici grad Split (96,5% ukupnog temeljnog kapitala) i općina Podstrana (3,5% ukupnog temeljnog kapitala). Osnovne podatke o društvu prikazuje Tablica 2.

Tablica 2: Osnovni podaci o društvu

Naziv društva	Čistoća d.o.o. Split
Godina osnutka	1997.
Temeljni kapital	50,26 milijuna kuna
Osnovna djelatnost	Održavanje čistoće i odlaganje komunalnog otpada

Izvor: Web stranice društva.

3.2. Horizontalna analiza financijskih izvještaja

3.2.1. Horizontalna analiza bilance

U prethodnom poglavlju ovog rada se spoznalo kako bilanca predstavlja jedan od glavnih financijskih izvještaja koji ukazuje na stanje imovine, kapitala i obveza poduzeća na jedan dan. U ovom dijelu rada je provedena horizontalna analiza bilance društva Čistoća d.o.o. Split, za 2018. i 2019. godinu. Preglednosti radi, analiza je napravljena zasebno za aktivu i pasivu bilance, a i kod aktive i kod pasive su prikazane i analizirane samo one pozicije kod kojih je zabilježena neka vrijednost u barem jednoj od promatrane dvije godine.

Tablica 3 prikazuje rezultate horizontalne analize aktive bilance društva Čistoća d.o.o. za 2018. i 2019. godinu. Aktiva bilance se većinski sastoji od imovine koja se definira kao „resurs kojeg kontrolira poduzetnik, koji je posljedica prošlih događaja, a od kojeg se očekuje priljev budućih ekonomskih koristi“ (Narodne novine, 2015). Imovina se može klasificirati na razne načine

međutim, u bilanci se ona uobičajeno razvrstava u dvije velike skupine prema kriteriju ročnosti, i to na dugotrajnu i kratkotrajnu imovinu.

Tablica 3: Horizontalna analiza bilance društva Čistoća d.o.o. Split (aktiva)

	POZICIJA	IZNOS		PROMJENA	
		2018.	2019.	KN	%
B	DUGOTRAJNA IMOVINA	55.829.741	56.450.348	620.607	1,1
I	Nematerijalna imovina	105.901	298.705	192.804	182,1
2.	<i>Koncesije, patenti, licencije, robne i usluge m...</i>	105.901	298.705	192.804	182,1
II	Materijalna imovina	55.716.143	56.146.811	430.668	0,8
1.	<i>Zemljište</i>	20.438.383	20.438.383	0	0,0
2.	<i>Građevinski objekti</i>	24.906.848	23.647.243	-1.259.605	-5,1
3.	<i>Postrojenja i oprema</i>	3.993.075	2.939.795	-1.053.280	-26,4
4.	<i>Alati, pogonski inventar i transportna imovina</i>	6.372.999	9.116.552	2.743.553	43,0
8.	<i>Ostala materijalna imovina</i>	4.838	4.838	0	0,0
IV	Potraživanja	7.697	4.832	-2.865	-37,2
4.	<i>Ostala potraživanja</i>	7.697	4.832	-2.865	-37,2
C	KRATKOTRAJNA IMOVINA	50.486.545	56.695.189	6.208.644	12,3
I	Zalihe	3.233.818	2.986.270	-247.548	-7,7
1.	<i>Sirovine i materijal</i>	3.233.818	2.986.270	-247.548	-7,7
II	Potraživanja	20.527.428	18.673.393	-1.854.035	-9,0
3.	<i>Potraživanja od kupaca</i>	20.456.370	18.594.707	-1.861.663	-9,1
5.	<i>Potraživanja od države i drugih institucija</i>	71.058	78.686	7.628	10,7
III	Kratkotrajna financijska imovina	0	3.000	3.000	
8.	<i>Dani zajmovi, depoziti i slično</i>	0	3.000	3.000	
IV	Novac u banci i blagajni	26.725.299	35.032.526	8.307.227	31,1
D	PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG R...	131.501	110.257	-21.244	-16,2
E	UKUPNO – AKTIVA	106.447.787	113.255.794	6.808.007	6,4

Izvor: Izračun autorice prema javno dostupnim podacima društva.

Prva zbirna pozicija bilance promatranog društva, kao što se može vidjeti iz Tablice 3, je **dugotrajna imovina**.³ Dugotrajna imovina predstavlja onu imovinu društva koja ima vijek trajanja duži od jedne godine odnosno koja se kroz poslovanje postupno troši. Ukupna dugotrajna imovina društva Čistoća d.o.o. Split se u 2019. u odnosu na 2018. godinu povećala za 620,6 tisuća kuna odnosno za 1,1%. Tablica 3 prikazuje i od kojih vrsta imovine se sastoji ukupna dugotrajna imovina ovog društva, a to su nematerijalna imovina, materijalna imovina i potraživanja, kao tri osnovne podskupine. Kao što se može uočiti, rast ukupne dugotrajne imovine je prije svega vođen rastom materijalne imovine koja se povećala za 430,7 tisuća kuna odnosno za 0,8% te rastom nematerijalne imovine koja se u 2019. u odnosu na 2018. godinu povećala za 192,8 tisuća kuna odnosno za 182,1%. Dugotrajna potraživanja su zabilježila pad za 2.865 kn odnosno za 37,2% u 2019. u odnosu na 2018. godinu. Konačno, kod dugotrajne imovine se može uočiti još i kretanje pozicija unutar spomenutih podskupina dugotrajne imovine. Nematerijalna imovina i potraživanja imaju samo jednu poziciju čije kretanje stoga zapravo predstavlja kretanje cijene podskupine. Međutim, kao što se može uočiti, dugotrajna materijalna imovina promatranog društva se pojavljuje u čak 5 oblika. U 2019. u odnosu na 2018. godinu, pad je zabilježen kod građevinskih objekata (pad za 5,1%) te postrojenja i opreme (pad za 26,4%). Rast je zabilježen jedino kod alata, pogonskog inventara i transportne imovine (rast za 43,0%), dok zemljište i ostala materijalna imovina nisu zabilježili promjene u svojoj vrijednosti.

Kratkotrajna imovina ima vijek trajanja kraći od godine dana. Ukupna kratkotrajna imovina društva Čistoća d.o.o. Split je u 2019. u odnosu na 2018. godinu porasla za 6,2 milijuna kuna odnosno za 12,3%. Kao što se može vidjeti iz Tablice 3, ukupna kratkotrajna imovina se kod ovog društva pojavljuje u obliku zaliha, potraživanja, financijske imovine te novca u banci i blagajni. Od ovih pojavnih oblika, jedino je kod novca u banci i blagajni zabilježen rast, i to rast od 8,3 milijuna kuna odnosno za 3,1%, dok je kod zaliha i potraživanja zabilježen pad. Vrijednost kod kratkotrajne financijske imovine, i to na poziciji danih zajmova, depozita i slično, se pojavila tek u 2019. godini.

Nadalje, iz Tablice 3 se može vidjeti kako se zalihe ovog društva sastoje isključivo od sirovina i materijala te kako se kratkotrajna financijska imovina sastoji isključivo od danih zajmova,

³ Iznad dugotrajne imovine u bilanci se može pojaviti pozicija „Potraživanja za upisani a neuplaćeni kapital“. Kod ovog društva nije bilo vrijednosti na toj poziciji u nijednoj godini, pa se ona nije ni prezentirala u Tablici 3. Isto je napravljeno i sa svim ostalim pozicijama bilance na kojima nije bilo nikakvih vrijednosti, a sa ciljem postizanja što veće preglednosti.

depozita i slično. S druge strane, ukupna kratkoročna potraživanja se pojavljuju kao potraživanja od kupaca, koja su se smanjila za 9,1% te potraživanja od države i drugih institucija koja su se povećala za 10,7% u 2019. u odnosu na 2018. godinu.

U aktivi bilance društva Čistoća d.o.o. Split pojavljuju se još i **plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi**. Riječ je o aktivnim vremenskim razgraničenjima koji predstavljaju troškove plaćene u jednoj godini, a koji se odnose na iduće ili iduća razdoblja, i/ili prihode koji su zaista nastali, ali za koje nije ispostavljena faktura (Vinković Kravaica, 2021, str. 8). Aktivna vremenska razgraničenja su se smanjila za 21,2 tisuće kuna odnosno za 16,2%. Zaključno, **ukupna aktiva** bilance društva Čistoća d.o.o. Split je narasla za 6,8 milijuna kuna odnosno za 6,4% u 2019. u odnosu na 2018. godinu, a vođena je prvenstveno rastom kratkotrajne imovine, i to rastom slobodnih novčanih sredstava (novca u banci i blagajni).

Tablica 4 prikazuje rezultate horizontalne analize pasive bilance društva Čistoća d.o.o. Split za 2018. i 2019. godinu. Pasiva bilance sadrži sve izvore imovine prezentirane u njoj aktivni. Ti izvori mogu biti vlastiti (kapital i rezerve) i tuđi (dugoročne i kratkoročne obveze).

Kapital i rezerve predstavljaju vlastite izvore imovine poduzeća. Vlastiti izvori imovine, a kao što se može vidjeti iz Tablice 4, su se u 2019. u odnosu na 2018. godinu povećali za 6,52 milijuna kuna odnosno za 7,1%. Kapital i rezerve se sastoje od nekoliko zasebnih stavki, a kod ovog društva to su: temeljni (upisani) kapital, revalorizacijske rezerve, zadržana dobit ili preneseni gubitak te dobit ili gubitak poslovne godine.⁴

Temeljni odnosno upisani kapital je novčani iznos koji se uplaćuje prilikom samog osnutka društva, a čiji je minimalni iznos, sukladno Zakonu o trgovačkim društvima (Narodne novine, 2019), 20 tisuća kuna. Poduzeća mogu uplatiti i više od tog iznosa, a tijekom samog poslovanja društvo se uvijek može i dokapitalizirati. Vrijednost temeljnog kapitala društva Čistoća je ista u obje promatrane godine, a iznosi 50,25 milijuna kuna.

Revalorizacijske rezerve su „dio kapitala koji nastaje ponovnom procjenom imovine iznad troška stjecanja“ (Kramar i Pretnar Abičić, 2019). Kao što se može vidjeti iz Tablice 4, revalorizacijske rezerve su se u 2019. u odnosu na 2018. godinu smanjile za 581,1 tisuću kuna odnosno za 2,6%.

⁴ Pored ovih, u bilanci se mogu pojaviti još i kapitalne rezerve, rezerve iz dobiti, rezerve fer vrijednosti i sl.

Zadržana dobit ili preneseni gubitak predstavlja rezultat poslovanja iz ranijih godina koji se zbraja. U Tablici 4 može se vidjeti kako je zadržana dobit u 2018. godini iznosila 16,26 milijuna kuna koja, uvećana za dobit ostvarenu u 2018 godini (3,1 milijun kuna) čini zadržanu dobit 2019. godine. Ovdje se zapravo i bez uvida u račun dobiti i gubitka može vidjeti da je društvo Čistoća d.o.o. Split poslovalo pozitivno u obje promatrane godine, a sudeći po vrijednosti zadržane dobiti, i u ranijim godinama. Zadržana dobit promatranog društva u 2019. u odnosu na 2018. godinu je narasla za 3,68 milijuna kuna odnosno za 22,7%. *Dobit poslovne godine* je narasla za 3,4 milijuna kuna odnosno za 109,9%.

Tablica 4: Horizontalna analiza bilance društva Čistoća d.o.o. Split (pasiva)

	POZICIJA	IZNOS		PROMJENA	
		2018.	2019.	KN	%
A	KAPITAL I REZERVE	92.357.713	98.874.375	6.516.662	7,1
I	Temeljni (upisani) kapital	50.258.600	50.258.600	0	0,0
IV	Revalorizacijske rezerve	22.734.784	22.153.662	-581.122	-2,6
VI	Zadržana dobit ili preneseni gubitak	16.259.616	19.945.450	3.685.834	22,7
1.	<i>Zadržana dobit</i>	<i>16.259.616</i>	<i>19.945.450</i>	<i>3.685.834</i>	<i>22,7</i>
VII	Dobit ili gubitak poslovne godine	3.104.713	6.516.663	3.411.950	109,9
1.	<i>Dobit poslovne godine</i>	<i>3.104.713</i>	<i>6.516.663</i>	<i>3.411.950</i>	<i>109,9</i>
C	DUGOROČNE OBVEZE	4.999.399	4.868.406	-130.993	-2,6
10.	Ostale dugoročne obveze	8.837	5.407	-3.430	-38,8
11.	Odgođena porezna obveza	4.990.562	4.862.999	-127.563	-2,6
D	KRATKOROČNE OBVEZE	8.785.630	9.114.929	329.299	3,7
8.	Obveze prema dobavljačima	2.035.309	2.340.375	305.066	15,0
10.	Obveze prema zaposlenicima	2.778.366	2.833.012	54.646	2,0
11.	Obveze za porezne, doprinose i sl. dav.	2.626.856	2.761.854	134.998	5,1
14.	Ostale kratkoročne obveze	1.345.099	1.179.688	-165.411	-12,3
E	ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠK....	305.045	398.084	93.039	30,5
F	UKUPNO – PASIVA	106.447.787	113.255.794	6.808.007	6,4

Izvor: Izračun autorice prema javno dostupnim podacima društva.

Dugoročne obveze predstavljaju jednu vrstu tuđih izvora imovine, koji na naplatu dopijevaju u roku dužem od godine dana. Dugoročne obveze društva Čistoća d.o.o. Split su se u 2019. u odnosu na 2018. godinu smanjile za 130,9 tisuća kuna odnosno za 2,6%. Može se uočiti i kako su one na značajno nižim razinama u odnosu na vlastite izvore sredstava. Dugoročne obveze mogu nastati po raznim osnovama, a kao što se može vidjeti iz Tablice 4, kod ovog poduzeća su evidentirane kao ostale dugoročne obveze te odgođena porezna obveza. Na poziciji *ostalih dugoročnih obveza* se obično evidentiraju obveze prema zakladama, komorama i sl., obveze za porez, za socijalno osiguranje te ostale obaveze dugoročnog karaktera koje se ne mogu smjestiti na neki od drugih konta.⁵ Ostale dugoročne obveze su se smanjile za 3.430 kuna u odnosu na 2018. godinu, odnosno za 38,8%. Odgođena porezna obveza „nastaje zbog privremenih razlika između računovodstvenog i oporezivog dobitka“ (Guzić. 2020, str. 71). Odgođena porezna obveza se kod promatranog društva smanjila za 127,56 tisuća kuna, odnosno za 2,6% u odnosu na 2018. godinu.

Kratkoročne obveze predstavljaju drugu vrstu tuđih izvora imovine, a riječ je o obvezama koje dopijevaju u roku kraćem od godine dana. Kao što se može vidjeti iz Tablice 4, ukupne kratkoročne obveze društva Čistoća d.o.o. Split su se u 2019., u odnosu na 2018. godinu povećale za 329,3 tisuće kuna odnosno za 3,7%. I one su, kao i dugoročne obveze, bile na značajno nižim iznosima u odnosu na vlastite izvore sredstava, a na višim apsolutnim iznosima u odnosu na dugoročne obveze.

Kratkoročne obveze se također mogu pojaviti u više pojavnih oblika, a kod ovog društva one su se pojavile kao obveze prema dobavljačima, obveze prema zaposlenicima, obveze za poreze, doprinose i slična davanja te kao ostale kratkoročne obveze. Prve tri spomenute vrste kratkoročnih obveza su kod ovog društva narasle u 2019. u odnosu na 2018. godinu, pri čemu su najviše narasle obveze prema dobavljačima (rast za 15%), a zatim obveze za poreze doprinose i slična davanja (rast za 5,1%). Ostale kratkoročne obveze su se smanjile u 2019. godini i to za 165,4 tisuće kuna odnosno za 12,3%.

Posljednja pozicija u pasivi bilance je **odgođeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja**. Riječ je o pasivnim vremenskim razgraničenjima koja su u 2019. godini narasla za 93 tisuće kuna odnosno za 30,5% u odnosu na 2019. godinu. Konačno, **cijela pasiva** je porasla za 6,8 milijun kuna odnosno za 6,4%, baš kao i aktiva, a što ukazuje na bilančnu ravnotežu.

⁵ Viđeno RRiF-ovom kontnom planu za poduzetnike (Brkanić i Cirkveni Filipovi, 2017).

3.2.2. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka

Račun dobiti i gubitka predstavlja jedan od temeljnih financijskih izvještaja koji ukazuje na uspješnost poslovanja poduzeća. U ovom dijelu rada se provodi horizontalna analiza računa dobiti i gubitka na isti način kao kod bilance. Tablica 5 u nastavku prikazuje apsolutne vrijednosti pozicija računa dobiti i gubitka društva Čistoća d.o.o. Split u zabilježene u 2018. i 2019. godini te rezultate horizontalne analize. Kao i ranije, one pozicije računa dobiti i gubitka koje nisu imale nikakvu zabilježenu vrijednost su izbačene radi postizanja bolje preglednosti.

Prva zbirna pozicija u računu dobiti i gubitka sadrži **poslovne prihode**. Uvidom u Tablicu 5, može se vidjeti kako su poslovni prihodi promatranog društva u 2019. u odnosu na 2018. godinu bili veći za 8,2 milijuna kuna odnosno za 9,63%. Poslovne prihode ovo društvo ostvaruje po tri osnove, pri čemu se najveći dio ukupnih poslovnih prihoda ostvaruje od prihoda od prodaje.

Druga zbirna stavka u računu dobiti i gubitka su **poslovni rashodi**. Riječ je o stavki koja je kategorija suprotna kategoriji poslovnih prihoda. Naime, poslovni rashodi nastaju zbog pružanja usluga radi kojih je društvo i osnovano, a što rezultira poslovnim приходima. Ukupni poslovni rashodi društva Čistoća d.o.o. Split su u 2019. godini narasli za 4,2 milijuna kuna odnosno za 5,17%. Normalno je da poslovni rashodi rastu ako rastu i poslovni prihodi, pri čemu je poželjno da rastu po nižoj stopi od stope rasta poslovnih prihoda. Naime, samo u tom slučaju se može znati da će poslovni prihodi biti dostatni za pokriće poslovnih rashoda.⁶

Poslovni rashodi društva Čistoća d.o.o. Split se sastoje od šest različitih kategorija poslovnih rashoda. Promatrajući njihove apsolutne iznose, može se vidjeti da su najznačajniji troškovi osoblja i materijalni troškovi te su obje kategorije zabilježile rast u 2019. u odnosu na 2018. godinu. Vrijednosna usklađenja te ostali poslovni rashodi su bile jedine kategorije koje su zabilježile pad u 2019., u odnosu na 2018. godinu.

Financijski prihodi društva Čistoća su u 2019. u odnosu na 2018. godinu narasli za 35,6 tisuća kuna odnosno za 27,01%. Kao što se može vidjeti iz Tablice 5, oni su ostvareni po osnovi kamata tečajnih razlika. S druge strane, **financijski rashodi** su zabilježili pad u promatranom periodu, i to pad za 39,9 tisuća kuna odnosno pad za 55,9%. Ovdje je također riječ o suprotstavljenim kategorijama, baš kao što je to slučaj s poslovnim приходima i rashodima. Stoga, rast financijskih prihoda uz istovremeni pad financijskih rashoda je poželjno kretanje.

⁶ Više o ovome kod pokazatelja ekonomičnosti.

Tablica 5: Horizontalna analiza dobiti i gubitka društva Čistoća d.o.o. Split

	POZICIJA	IZNOS		PROMJENA	
		2018.	2019.	KN	%
I.	POSLOVNI PRIHODI	85.154.136	93.356.710	8.202.574	9,63
2.	Prihodi od prodaje	83.487.177	91.501.361	8.014.184	9,60
3.	Prihodi na temelju upotrebe vl. proizvoda	23.879	23.879	0	0,00
5.	Ostali poslovni prihodi	1.643.080	1.831.470	188.390	11,47
II	POSLOVNI RASHODI	81.100.828	85.296.497	4.195.669	5,17
2.	Materijalni troškovi	18.136.645	18.863.040	726.395	4,01
a)	<i>Troškovi sirovina i materijala</i>	<i>9.434.152</i>	<i>8.987.331</i>	<i>-446.821</i>	<i>-4,74</i>
c)	<i>Ostali vanjski troškovi</i>	<i>8.702.493</i>	<i>9.875.709</i>	<i>1.173.216</i>	<i>13,48</i>
3.	Troškovi osoblja	48.891.750	50.123.210	1.231.460	2,52
a)	<i>Neto plaće</i>	<i>30.036.002</i>	<i>31.037.505</i>	<i>1.001.503</i>	<i>3,33</i>
b)	<i>Troškovi poreza i doprinosa iz plaća</i>	<i>11.492.335</i>	<i>11.863.593</i>	<i>371.258</i>	<i>3,23</i>
c)	<i>Doprinosi na plaće</i>	<i>7.363.413</i>	<i>7.222.112</i>	<i>-141.301</i>	<i>-1,92</i>
4.	Amortizacija	5.341.853	7.001.346	1.659.493	31,07
5.	Ostali troškovi	5.765.681	6.506.106	740.425	12,84
6.	Vrijednosna usklađenja	790.939	642.390	-148.549	-18,78
8.	Ostali poslovni rashodi	2.173.960	2.160.405	-13.555	-0,62
III	FINANCIJSKI PRIHODI	131.876	167.494	35.618	27,01
7.	Ostali prihodi s osnove kamata	125.636	157.849	32.213	25,64
8.	Tečajne razlike i ostali financijski prihodi	6.240	9.645	3.405	54,57
IV	FINANCIJSKI RASHODI	70.466	31.078	-39.388	-55,90
3.	Rashodi s osnove kamata i slični rashodi	867	278	-589	-67,94
4.	Nerealizirani gubici od financijske imovine	68.713	30.800	-37.913	-55,18
5.	Vrijednosna usklađenja financijske imovine	886	0	-886	-100,00
IX	UKUPNI PRIHODI	85.286.012	93.524.204	8.238.192	9,66
X	UKUPNI RASHODI	81.171.294	85.327.575	4.156.281	5,12
XI	DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZ.	4.114.718	8.196.629	4.081.911	99,20
XII	POREZ NA DOBIT	1.010.006	1.679.966	669.960	66,33
XIII	DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	3.104.712	6.516.663	3.411.951	109,90

Izvor: Izračun autorice prema javno dostupnim podacima društva.

Poslovni prihodi i financijski prihodi zajedno čine **ukupne prihode** društva Čistoća d.o.o. Split. Ukupni prihodi, a zahvaljujući zasebnom rastu svake kategorije prihoda, su se u 2019. povećali za 8,23 milijuna kuna odnosno za 9,66%. **Ukupni rashodi** su također narasli, ali za 4,1 milijun kuna, odnosno za 5,12%. Rast ukupnih prihoda po stopi većoj od rasta ukupnih rashoda je dovelo do pozitivnog rezultata poslovanja. Naime, dobit prije oporezivanja je narasla za 4,1 milijun kuna odnosno za 99,20%. Valja primijetiti kako je društvo poslovalo pozitivno u obje promatrane godine, ali s duplo boljim rezultatom u 2019. nego u 2018. godini.

3.3. Vertikalna analiza financijskih izvještaja

3.3.1. Vertikalna analiza bilance

U ovom dijelu rada je provedena vertikalna analiza bilance društva Čistoća d.o.o. Split, za 2018. i 2019. godinu. Kao i ranije, a s ciljem postizanja bolje preglednosti, analiza je napravljena zasebno za aktivu i pasivu bilance, a i kod aktive i kod pasive su prikazane i analizirane samo one pozicije kod kojih je zabilježena neka vrijednost u barem jednoj od promatrane dvije godine. Tablica 6 prikazuje rezultate vertikalne analize aktive bilance društva Čistoća d.o.o. Split.

Kao što se može vidjeti iz Tablice 6, u 2018. godini najveći udio u ukupnoj aktivi bilance društva Čistoća imala je **ukupna dugotrajna imovina** (52,45%), pri čemu je taj udio vođen prvenstveno dugotrajnom materijalnom imovinom, i to prvenstveno zemljištem i građevinskim objektima. Naime, samo *dugotrajna materijalna imovina* je u 2018. godini imala udio od 52,34% (skoro koliko i cijela ukupna dugotrajna imovina), s udjelom *zemljišta* od 19,2% te udjelom *građevinskih objekata* od 23,40% u ukupnoj aktivi. **Ukupna kratkotrajna imovina** je u 2018. godini imala udio u aktivi bilance od 47,43%, pri čemu je najviše tog udjela otpalo na *novac u banci i blagajni*, a zatim na *potraživanja*.

U 2019. godini došlo je do smanjenja udjela ukupne dugotrajne imovine u ukupnoj aktivi (na 49,84%), a do povećanja udjela ukupne kratkotrajne imovine (na 50,06), pa je u 2019. godini najveći udio u ukupnoj aktivi imala kratkotrajna imovina. Kod dugotrajne imovine, i u 2019. godini najveći udio ima materijalna imovina, čiji je udio pao s 52,34% na 49,58%, a pad je zabilježen kod obje najveće kategorije materijalne imovine (zemljišta te građevinskih objekata). Kod kratkotrajne imovine, isto kao i u 2019., pozicije s najvećim udjelom u ukupnoj aktivi su

potraživanja te novac i banci i blagajni, pri čemu se udio potraživanja smanjio u odnosu na 2018. godinu (s 19,28% na 16,49%), a udio novca u banci i blagajni povećao (s 25,11% na 30,93%). **Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi** imaju zanemariv udio u ukupnoj aktivi u obje promatrane godine, pri čemu je ujedno zabilježen i pad udjela ove pozicije u 2019. u odnosu na 2018. godinu.

Tablica 6: Vertikalna analiza bilance društva Čistoća d.o.o. Split (aktiva)

	POZICIJA	STRUKTURA(%)	
		2018.	2019.
B	DUGOTRAJNA IMOVINA	52,45	49,84
I	Nematerijalna imovina	0,10	0,26
2.	<i>Koncesije, patenti, licencije, robne i usluge m...</i>	0,10	0,26
II	Materijalna imovina	52,34	49,58
1.	<i>Zemljište</i>	19,20	18,05
2.	<i>Građevinski objekti</i>	23,40	20,88
3.	<i>Postrojenja i oprema</i>	3,75	2,60
4.	<i>Alati, pogonski inventar i transportna imovina</i>	5,99	8,05
8.	<i>Ostala materijalna imovina</i>	0,00	0,00
IV	Potraživanja	0,01	0,00
4.	<i>Ostala potraživanja</i>	0,01	0,00
C	KRATKOTRAJNA IMOVINA	47,43	50,06
I	Zalihe	3,04	2,64
1.	<i>Sirovine i materijal</i>	3,04	2,64
II	Potraživanja	19,28	16,49
3.	<i>Potraživanja od kupaca</i>	19,22	16,42
5.	<i>Potraživanja od države i drugih institucija</i>	0,07	0,07
III	Kratkotrajna financijska imovina	0,00	0,00
8.	<i>Dani zajmovi, depoziti i slično</i>	0,00	0,00
IV	Novac u banci i blagajni	25,11	30,93
D	PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG R...	0,12	0,10
E	UKUPNO AKTIVA	100,00	100,00

Izvor: Izračun autorice prema javno dostupnim podacima društva.

Ako se uzme o obzir ono što se ranije navelo u teorijskom dijelu rada, može se zaključiti kako je aktiva bilance skoro pa idealna. Naime, prema financijskoj teoriji omjer dugotrajne i kratkotrajne imovine iznosi 1:1, a udio zaliha u ukupnoj kratkotrajnoj imovini ne prelazi 50% iznosa kratkotrajne imovine, već isti iznosi 6,41% u 2018., i 5,27% u 2019. godini.

Tablica 7 prikazuje rezultate vertikalne analize pasive bilance društva Čistoća d.o.o. Split za 2018. i 2019. godinu.

Tablica 7: Vertikalna analiza bilance društva Čistoća d.o.o. Split (pasiva)

	POZICIJA	STRUKTURA (%)	
		2018.	2019.
A	KAPITAL I REZERVE	86,76	87,30
I	Temeljni (upisani) kapital	47,21	44,38
IV	Revalorizacijske rezerve	21,36	19,56
VI	Zadržana dobit ili preneseni gubitak	15,27	17,61
1.	<i>Zadržana dobit</i>	15,27	17,61
VII	Dobit ili gubitak poslovne godine	2,92	5,75
1.	<i>Dobit poslovne godine</i>	2,92	5,75
C	DUGOROČNE OBVEZE	4,70	4,30
10.	<i>Ostale dugoročne obveze</i>	0,01	0,00
11.	<i>Odgođena porezna obveza</i>	4,69	4,29
D	KRATKOROČNE OBVEZE	8,25	8,05
8.	<i>Obveze prema dobavljačima</i>	1,91	2,07
10.	<i>Obveze prema zaposlenicima</i>	2,61	2,50
11.	<i>Obveze za porezne, doprinose i sl. dav.</i>	2,47	2,44
14.	<i>Ostale kratkoročne obveze</i>	1,26	1,04
E	ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠK....	0,29	0,35
F	UKUPNO – PASIVA	100,00	100,00

Izvor: Izračun autorice prema javno dostupnim podacima društva.

Kao što se može vidjeti iz Tablice 7, u 2018. godini najveći udio u ukupnoj pasivi bilance društva Čistoća imali su **kapital i rezerve** (86,76%), pri čemu je taj udio vođen prvenstveno temeljnim odnosno upisanim kapitalom čiji je udio u ukupnoj pasivi iznosio 47,21%. Drugi

najveći udio kod vlastitih izvora imovine je zabilježen kod revalorizacijskih rezervi, a koji je iznosio 21,36%. **Dugoročne obveze** su u 2018. godini imale udio od 4,7%, a **kratkoročne** od 8,25% u ukupnoj pasivi bilance društva.

U 2019. godini, udio kapitala i rezervi u ukupnoj pasivi se povećao na 87,3%, dok se udio i dugoročnih i kratkoročnih obveza smanjio i to na 4,3% odnosno 8,05%. **Odgođeno plaćanje troškova i prihodi budućeg razdoblja** imaju zanemariv udio u ukupnoj pasivi u obje promatrane godine.

Struktura pasive društva Čistoća d.o.o. Split ne može se nazvati idealnom, u smislu kakvom je vidi financijska teorija. Naime, kao što se već ranije u tekstu spomenulo, idealna struktura bilance je ona kod koje je u pasivi omjer vlastitog i tuđeg kapitala 1:1, pri čemu je ukupni tuđi kapital raspoređen tako da 50% otpada na dugoročne obveze, a 50% na kratkoročne obveze.

3.3.2. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka

Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka je napravljena tako da su ukupni prihodi i ukupni rashodi izjednačeni sa 100, a sve pozicije različitih prihoda i rashoda su promatrane u odnosu na te zbirne pozicije. Tablica 8 prikazuje rezultate vertikalne analize za ukupne prihode, dok Tablica 9 prikazuje rezultate za ukupne rashode.

Tablica 8: Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka društva Čistoća d.o.o. Split (prihodi)

	POZICIJA	IZNOS	
		2018.	2019.
I.	POSLOVNI PRIHODI	99,85	99,82
2.	Prihodi od prodaje	97,89	97,84
3.	Prihodi na temelju upotrebe vl. Proizvoda	0,03	0,03
5.	Ostali poslovni prihodi	1,93	1,96
III	FINANCIJSKI PRIHODI	0,15	0,18
7.	Ostali prihodi s osnove kamata	0,15	0,17
8.	Tečajne razlike i ostali financijski prihodi	0,01	0,01
IX	UKUPNI PRIHODI	100,00	100,00

Izvor: Izračun autorice prema javno dostupnim podacima društva.

Tablica 8 pokazuje kako i u 2018. i u 2019. godini **poslovni prihodi** imaju najveći udio u ukupnim prihodima društva Čistoća te da na njih otpadaju skoro cijeli ukupni prihodi. Ovaj udio se tek neznatno smanjio, i to s 99,85% u 2018., na 99,82% u 2019. godini. Od tri zabilježene vrste poslovnih prihoda, *prihodi od prodaje* imaju najveći udio u ukupnim prihodima, dok ostale vrste poslovnih prihoda imaju skoro pa zanemariv udio. Udio **financijskih prihoda** u ukupnim prihodima je u obje promatrane godine bio zanemariv, a narastao je s 0,15% u 2018., na 0,18% u 2019. godini.

Tablica 9: Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka društva Čistoća d.o.o. Split (rashodi)

	POZICIJA	IZNOS	
		2018.	2019.
II	POSLOVNI RASHODI	99,91	99,96
2.	Materijalni troškovi	22,34	22,11
a)	<i>Troškovi sirovina i materijala</i>	11,62	10,53
c)	<i>Ostali vanjski troškovi</i>	10,72	11,57
3.	Troškovi osoblja	60,23	58,74
a)	<i>Neto plaće</i>	37,00	36,37
b)	<i>Troškovi poreza i doprinosa iz plaća</i>	14,16	13,90
c)	<i>Doprinosi na plaće</i>	9,07	8,46
4.	Amortizacija	6,58	8,21
5.	Ostali troškovi	7,10	7,62
6.	Vrijednosna usklađenja	0,97	0,75
8.	Ostali poslovni rashodi	2,68	2,53
IV	FINANCIJSKI RASHODI	0,09	0,04
3.	Rashodi s osove kamata i slični rashodi	0,00	0,00
4.	Nerealizirani gubici od financijske imovine	0,08	0,04
5.	Vrijednosna usklađenja financijske imovine	0,00	0,00
X	UKUPNI RASHODI	100,00	100,00

Izvor: Izračun autorice prema javno dostupnim podacima društva.

Ukupni rashodi društva Čistoća skoro u cijelosti otpadaju na **poslovne rashode**. Naime, udio poslovnih rashoda u ukupnim rashodima je u 2018. godini iznosio 99,91%, da bi u 2019.

narastao na 99,96%. Među poslovnim rashodima, a kao što je ustanovljeno i ranije, kao najznačajnije vrste su *troškovi osoblja* čiji je udio u ukupnim rashodima u 2018. godini iznosio 60,23%, a u 2019. godini 58,74%. Drugi najveći udio u ukupnim rashodima imaju *materijalni troškovi*, i to udio od 22,34% u 2018., odnosno udio od 22,11% u 2019. godini.

3.4. Analiza financijskih izvještaja putem financijskih pokazatelja

U ovom dijelu rada su za društvo Čistoća d.o.o. Split izračunati svi financijski pokazatelji koji su bili ranije navedeni i objašnjeni u teorijskom dijelu rada. Vrijednosti svih pokazatelja za 2018. i 2019. godinu su na jednom mjestu prikazane u Tablici 10, a u nastavku rada slijedi njihova interpretacija po skupinama pokazatelja.

3.4.1. Pokazatelji likvidnosti

Kao što se može vidjeti iz Tablice 10, društvo Čistoća d.o.o. Split ima zadovoljavajuće vrijednosti **koeficijenta tekuće likvidnosti**, s primjetnim povećanjem pokazatelja u 2019. u odnosu na 2018. godinu. Naime, društvo je u obje promatrane godine imalo i više nego poželjno dvostruko više kratkotrajne imovine od ukupnih kratkoročnih obveza. **Koeficijent ubrzane likvidnosti** također zadovoljava minimalno preporučenu vrijednost u obje promatrane godine, pri čemu je i kod ovog pokazatelja došlo do povećanja u 2019. u odnosu na 2018. godinu.

Nadalje, kao što se može vidjeti iz Tablice 10, **koeficijent trenutne likvidnosti** također je visok u obje promatrane godine te je, kao i kod prethodnih pokazatelja likvidnosti, veći u odnosu na 2018. godinu. Vrijednost ovog koeficijenta u 2019. godini je iznosila 3,843 što znači da je novac na računu i u blagajni ovog društva na dan 31.12.2019. godine bio 3,843 puta veći od ukupnih kratkoročnih obveza. Iako društvo Čistoća d.o.o. Split očigledno može trenutno podmiriti sve svoje kratkoročne potrebe, ovako visoka vrijednost ovog pokazatelja ukazuje na potencijalno loše upravljanje novcem. Naime, sukladno financijskoj teoriji vrijednost ovog pokazatelja bi trebala biti veća od 0,1, ali niža od 0,3.

Posljednji izračunati pokazatelj likvidnosti za društvo Čistoća d.o.o. Split je pokazatelj **financijske stabilnosti**. Kao što je već ranije navedeno, poželjna je vrijednost ovog pokazatelja koja je niža od 1, jer ta vrijednost upućuje na zaključak kako se dio kratkotrajne imovine

financira kvalitetnim dugoročnim izvorima, odnosno upućuje na zaključak o postojanju radnog kapitala. Društvo Čistoća d.o.o. Split u obje promatrane godine ima zadovoljavajuću vrijednost pokazatelja financijske stabilnosti, uz pad, a samim tim i poboljšanje, vrijednosti pokazatelja u 2019. u odnosu na 2018. godinu (s 0,573 na 0,544).

Tablica 10: Financijski pokazatelji društva Čistoća

Skupina	Pokazatelj	PV*	2018.	2019.
Pokazatelji likvidnosti	Koeficijent tekuće likvidnosti	≥ 2	5,746	6,220
	Koeficijent ubrzane likvidnosti	≥ 1	5,378	5,892
	Koeficijent trenutne likvidnosti	0,1 – 0,3	3,042	3,843
	Koeficijent financijske stabilnosti	< 1	0,573	0,544
Pokazatelji zaduženosti	Koeficijent zaduženosti	$\leq 0,5$	0,130	0,124
	Koeficijent vlastitog financiranja	$\geq 0,5$	0,869	0,874
	Koeficijent financiranja	≤ 1	0,149	0,141
	Faktor zaduženosti	< 5	1,632	1,034
Pokazatelji aktivnosti	Koeficijent obrta ukupne imovine	što veći	0,802	0,827
	Koeficijent obrta dugotrajne imovine	što veći	1,528	1,657
	Koeficijent obrta kratkotrajne imovine	što veći	1,689	1,650
	Koeficijent obrta potraživanja	što veći	4,148	4,999
	Trajanje naplate potraživanja u danima	što manji	87,988	73,008
Pokazatelji ekonomičnosti	Ekonomičnost ukupnog poslovanja	> 1	1,051	1,096
	Ekonomičnost poslovanja	> 1	1,050	1,094
	Ekonomičnost financiranja	> 1	1,871	5,389
Pokazatelji profitabilnosti	Neto marža profita	što veći	0,036	0,070
	Rentabilnost imovine – ROA	što veći	0,029	0,058
	Rentabilnost vlastitog kapitala – ROE	što veći	0,034	0,066

PV = Poželjna vrijednost u skladu s financijskom teorijom.

Izvor: Izračun autorice prema javno dostupnim podacima društva.

3.4.2. Pokazatelji zaduženosti

Tablica 10 omogućuje uvid i u temeljne pokazatelje zaduženosti društva Čistoća d.o.o. Split. Kao što se može vidjeti, **koeficijent zaduženosti** ukazuje na nisku razinu financiranja ukupne imovine tuđim izvorima sredstava. Konkretno, riječ je o 13% ukupne imovine u 2018., i 12,4% ukupne imovine u 2019. godini, a što je značajno niže od gornje preporučene vrijednosti (0,5 odnosno 50%).

Iz vrijednosti koeficijenta **vlastitog financiranja** može se vidjeti kako se ostatak ukupne imovine financira vlastitim sredstvima. Konkretno, riječ je o 86,9% u 2018., i 87,4% u 2019. godini.

Vrijednosti **koeficijenta financiranja**, pokazatelja koji u odnos stavlja tuđa i vlastita sredstva, je jako nizak u obje promatrane godine, s nižom vrijednosti zabilježenoj u recentnijoj godini. Ovako niska vrijednost ukazuje na to da društvo Čistoća d.o.o. intenzivno ne koristi svoju financijsku polugu.

Pokazatelji statičke zaduženosti su se pokazali zadovoljavajućima te se iz njih moglo zaključiti kako društvo Čistoća d.o.o. Split nije prezaduženo. Pored ova tri, izračunao se i još jedan dinamički pokazatelj zaduženosti, i to **faktor zaduženosti**. Vrijednost faktora zaduženosti ukazuje na to da je u 2018. godini promatranom društvu trebalo manje od dvije godine da iz neto dobiti i amortizacije podmiri sve svoje obveze. Vrijednost pokazatelja se smanjila u 2019. godini što je pozitivno kretanje, jer ukazuje na to da je poduzeće još bolje poslovalo, što je pak smanjilo vrijeme potrebno za podmirenje svih obveza.

3.4.3. Pokazatelji aktivnosti

Koeficijent obrta ukupne imovine društva Čistoća d.o.o. Split je u 2019. godini iznosio 0,827 (Tablica 10) što znači da je promatrano društvo na jednu kunu uloženu u ukupnu imovinu ostvarilo 83 lipe ukupnih prihoda. Koeficijent je bio veći u odnosu na 2018. godinu kada je iznosio 0,802.

Koeficijent obrta dugotrajne imovine ima veće vrijednosti od koeficijenta obrta ukupne imovine u obje promatrane godine, s također većom vrijednosti u 2019. u odnosu na 2018. godinu. Ovaj koeficijent je u 2019. godini iznosio 1,657 što znači da je društvo Čistoća d.o.o.

Split u toj godini, na svaku kunu uloženu u dugotrajnu imovinu ostvarilo 1,66 kn ukupnih prihoda.

Koeficijent obrta kratkotrajne imovine također ima relativno visoke vrijednosti. Naime, u obje promatrane godine promatrano društvo je na svaku kunu uloženu u kratkotrajnu imovinu ostvarilo više od jedne kune ukupnih prihoda. Pritom, evidentan je pad pokazatelja u 2019. u odnosu na 2018. godinu (s 1,689 u 2018., na 1,650 u 2019.).

Daleko najveći koeficijenti su zabilježeni kod **pokazatelja obrta potraživanja**. Naime, kao što se može vidjeti iz Tablice 10, društvo Čistoća d.o.o. Split je u 2019. godini na svaku kunu uloženu u potraživanja ostvarilo čak 4,99 kn prihoda od prodaje⁷. Na temelju ovog pokazatelja izračunato je i prosječno trajanje naplate potraživanja u danima. Sukladno dobivenim podacima moglo bi se reći kako naplata potraživanja najvjerojatnije kasni, mada je pokazatelj značajno bolji u 2019. u odnosu na 2018. godinu. U 2019. godini, promatranom društvu su u prosjeku trebala 73 dana da naplati svoja potraživanja, a u 2018. godini skoro 88 dana.

3.4.4. Pokazatelji ekonomičnosti

Za društvo Čistoća d.o.o. izračunata su i tri pokazatelja ekonomičnosti, i to ekonomičnost ukupnog poslovanja, ekonomičnost poslovanja te ekonomičnost financiranja. Iz Tablice 10 se može vidjeti kako sva tri pokazatelja prelaze minimalno poželjnu vrijednost od 1. Međutim, vrijednosti **ekonomičnosti ukupnog poslovanja**, kao odnosa ukupnih prihoda i ukupnih rashoda te **ekonomičnosti poslovanja**, kao odnosa poslovnih prihoda i poslovnih rashoda, jako su blizu 1 i ukazuju na graničnu ekonomičnost. Pritom, zabilježeno je pozitivno kretanje, jer su vrijednosti oba pokazatelja bile veće u 2019. u odnosu na 2018. godinu.

Puno veće vrijednosti, od pokazatelja ekonomičnosti ukupnog poslovanja i ekonomičnosti poslovanja, je zabilježio **pokazatelj ekonomičnosti financiranja**. Ekonomičnost financiranja se dobiva stavljanjem u odnos financijskih prihoda i financijskih rashoda. Društvo Čistoća d.o.o. Split je u 2019. godini na svaku kunu financijskog rashoda ostvarilo čak 5 kuna i 40 lipa financijskih prihoda, a što je drastičan rast u odnosu na 2018. godinu kada je vrijednost ovog pokazatelja iznosila 1,87.

⁷ Za izračun je korištena cijela skupina „poslovni prihodi“ iz računa dobiti i gubitka.

3.4.5. Pokazatelji profitabilnosti

Pokazatelji profitabilnosti predstavljaju posljednju skupinu pokazatelja koja se izračunala za društvo Čistoća d.o.o. Split. Riječ je o pokazateljima koji ukazuju na efikasnost cjelokupnog poslovanja i djelotvornost upravljanja društvom od strane menadžmenta.

Tablica 10 prikazuje izračune triju najčešće korištenih pokazatelja profitabilnosti. Odmah se može uočiti kako su vrijednosti poprilično niske. Tako je promatrano društvo na jednu kunu ukupnih prihoda ostvarilo tek 3 lipe neto dobiti u 2018., odnosno 7 lipa u 2019. godini.

Vrijednosti pokazatelja **rentabilnosti imovine** upućuju na zaključak kako je društvo na jednu kunu uložene imovine ostvarilo malo manje od 3 lipe neto dobiti u 2018. godini, odnosno malo manje od 6 lipa u 2019. godini.

Konačno, vrijednosti pokazatelja **rentabilnosti kapitala** upućuju na zaključak kako je društvo na jednu kunu uloženog vlastitog kapitala ostvarilo malo više od 3 lipe neto dobiti u 2018. godini, odnosno malo manje od 7 lipa u 2019. godini.

Može se primijetiti kako je rentabilnost kapitala veća od rentabilnosti imovine, na temelju čega se donosi zaključak kako je struktura izvora financiranja povoljna, odnosno da se tuđi izvori financiranja koriste tako da pridonose povećanju zarade za vlasnike vlastitog kapitala.

3.5. Konačna ocjena stabilnosti i uspješnosti društva

U ovom dijelu rada je napravljena detaljna analiza financijskih izvještaja društva Čistoća d.o.o. Split s ciljem ocjene njegova poslovanja. Analizirani su bilanca i račun dobiti i gubitka za 2018. i 2019. godinu, a metode analize koje su korištene su horizontalna i vertikalna analiza svakog financijskog izvještaja zasebno te analiza financijskih izvještaja putem financijskih pokazatelja gdje su se u odnos stavljale različite pozicije računa dobiti i gubitka i bilance.

Vertikalna analiza bilance je pokazala kako ukupna kratkotrajna imovina ima najveći udio u ukupnoj aktivni bilance, ali da je taj udio jako sličan udjelu ukupne dugotrajne imovine. Što se tiče pasive, analiza je pokazala kako najveći udio imaju kapital i rezerve, i to u obje promatrane godine, s rastom udjela u 2019. u odnosu na 2018. godinu.

Horizontalna analiza bilance je pokazala kako se dugotrajna imovina društva povećala u 2019. u odnosu na 2018. godinu, iza čega stoji prvenstveno rast dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine. Također se povećala i kratkotrajna imovina, zahvaljujući prvenstveno rastu novca u banci i blagajni. Što se tiče pasive ustanovilo se kako su se u 2019. u odnosu na 2018. godinu povećali vlastiti izvori sredstava (kapital i rezerve) te kratkoročne obveze, kao jedan pojavni oblik tuđih izvora sredstava. Rast kapitala i rezervi ukazuje na kontinuirano pozitivno poslovanje, dok iza rasta ukupnih kratkoročnih obveza stoji prvenstveno rast obaveza prema dobavljačima te obveze za poreze, doprinose i slična davanja. Dugoročne obveze promatranog društva su se smanjile u 2019. u odnosu na 2018. godinu.

Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka je pokazala kako najveći dio ukupnih prihoda otpada na poslovne prihode, čiji se udio u ukupnim prihodima tek neznatno smanjio u 2019. u odnosu na 2018. godinu. Udio financijskih prihoda u ukupnim prihodima se pokazao zanemariv u obje promatrane godine. Što se tiče rashoda, vertikalna analiza je pokazala kako ukupni rashodi skoro u cijelosti otpadaju na poslovne rashode, čiji se udio u ukupnim rashodima još i povećao u 2019. godini.

Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka je pokazala kako su se poslovni prihodi, financijski prihodi, a onda i ukupni prihodi društva Čistoća d.o.o. Split, povećali u 2019. u odnosu na 2018. godinu. S druge strane, poslovni rashodi su se povećali, ali su se financijski rashodi smanjili u 2019. u odnosu na 2018. godinu. Međutim, kako su poslovni rashodi značajnija kategorija, finalni rezultat je bio rast ukupnih rashoda u 2019. u odnosu na 2018. godinu. Iza rasta ukupnih poslovnih prihoda stoji prvenstveno rast prihoda od prodaje kao najvažnije kategorije ukupnih poslovnih prihoda. Iza rasta ukupnih poslovnih rashoda stoji prvenstveno rast troškova osoblja i materijalnih troškova, kao najvažnijih kategorija ukupnih poslovnih rashoda. Ukupni prihodi društva Čistoća d.o.o. Split su u 2019. u odnosu na 2018. godinu narasli po većoj stopi, što je dovelo do pozitivnog rezultata poslovanja. Društvo je poslovalo pozitivno u obje promatrane godine, ali s duplo boljim rezultatom u 2019. nego u 2018. godini.

Analiza financijskih izvještaja putem financijskih pokazatelja je pokazala kako:

- je društvo Čistoća d.o.o. Split likvidno i financijski stabilno, budući da ima dovoljno kratkotrajne imovine da financira sve svoje kratkoročne obveze i dio kratkoročnih obveza financira i dugoročnim izvorima. Iako likvidno, jako velike vrijednosti koeficijenta likvidnosti upućuju na zaključak kako bi poduzeće moglo i bolje koristiti novac, možda ga uložiti u poslovanje;

- je društvo Čistoća d.o.o. Split jako malo zaduženo te da mu je potrebno manje od dvije godine da uz iste uvjete poslovanja podmiri sve svoje obveze;
- društvo efikasno upotrebljava svoju imovinu, što se moglo vidjeti iz pokazatelja aktivnosti koji su relativno visoki te su uglavnom bili veći u 2019. godini u odnosu na 2018. godinu. Međutim, visok pokazatelj trajanja naplate potraživanja u danima sugerira kako naplata potraživanja od najvjerojatnije kupaca kasni, s napomenom da je riječ o poboljšanju pokazatelja u 2019. u odnosu na 2018. godinu;
- društvo posluje na granici ekonomičnosti, ali se ekonomičnost poslovanja povećala u 2019., u odnosu na 2018. godinu;
- društvo Čistoća d.o.o. Split posluje na profitabilno, ali na niskim razinama profitabilnosti uz primjetno poboljšanje u 2019. u odnosu na 2018. godinu, i uz povoljnu strukturu izvora financiranja.

Iz ovog osvrta jasno je kako su financijski pokazatelji društva Čistoća d.o.o. Split uglavnom zadovoljavajući. Upitna je jedino profitabilnost, međutim, istu je potrebno staviti u kontekst djelatnosti kojom se samo društvo bavi. Naime, društvo Čistoća d.o.o. Split je javno društvo koje pruža javnu uslugu te mu kao takvom maksimalizacija profita nije primarni cilj. **Stoga, na temelju rezultata cijele analize financijskih izvještaja, zaključuje se kako društvo Čistoća d.o.o. Split ima sigurno i uspješno poslovanje.**

4. ZAKLJUČAK

Svatko tko obavlja gospodarsku djelatnost u Hrvatskoj, obavezan je podatke o svom poslovanju periodično te fer i istinito prikazivati u sklopu temeljnih financijskih izvještaja. Temeljni godišnji financijski izvještaji su bilanca, račun dobiti i gubitka, izvještaj o promjenama kapitala, izvještaj o novčanom toku te bilješke uz financijske izvještaje.

Potencijalni korisnici financijskih izvještaja su brojni, a uobičajena je njihova klasifikacija u dvije skupine; interne i eksterne korisnike financijskih izvještaja. U interne korisnike spadaju, primjerice, menadžment poduzeća i njegovi zaposlenici, dok u eksterne korisnike spadaju, primjerice, poslovni partneri, konkurenti, kreditori, vlada i vladine agencije, potencijalni investitori te brojni drugi. Svi ovi korisnici nemaju jednaku razinu računovodstvenog znanja, ili pak takvog znanja nemaju uopće. Ovim korisnicima u interpretaciji financijskih izvještaja pomaže analiza financijskih izvještaja odnosno razne metode te analize.

Analiza financijskih izvještaja pomaže u interpretaciji informacija prezentiranih u financijskim izvještajima. Postoji više metoda analize koje se mogu koristiti, među kojima su najpoznatije horizontalna analiza, vertikalna analiza te analiza financijskih pokazatelja. Horizontalna analiza se bavi promjenama i potencijalnim trendovima u kretanju pozicija financijskih izvještaja, dok se vertikalna analiza bavi prvenstveno strukturom financijskih izvještaja. Financijski pokazatelji ukazuju na, primjerice, likvidnost, solventnost i profitabilnost društva, stavljanjem u odnos različitih pozicija financijskih izvještaja.

U ovom radu je analiza financijskih izvještaja napravljena nad financijskim izvještajima komunalnog društva Čistoća d.o.o. Split. Pritom su korištene metode horizontalne i vertikalne analize te metoda analize financijskih izvještaja putem financijskih pokazatelja, a analizirani su izvještaji za 2018. i 2019. godinu.

Analiza je pokazala kako je društvo likvidno, nije pretjerano zaduženo te je u mogućnosti uz nastavak istih uvjeta poslovanja sve svoje obveze podmiriti u roku kraćem od dvije godine. Nadalje, analiza je pokazala kako društvo efikasno upotrebljava svoju imovinu. Konačno, analiza je pokazala kako društvo posluje na granici ekonomičnosti uz relativno nisku profitabilnost. Međutim, to se pripisalo činjenici kako je riječ o javnom poduzeću čiji isključivi motiv nije povećanje profita. Stoga, uvažavajući rezultate cijele analize, donesen je zaključak kako društvo Čistoća d.o.o. Split ima sigurno i uspješno poslovanje.

LITERATURA

1. Bolfek, B., Stanić, M., & Tokić, M. (2011). Struktura bilance kao pokazatelj lošeg poslovanja. *Oeconomica Jadertina*, 1(1), 76-87.
2. Brkanić, D. i Cirkveni Filipović, T. (2017). RRiF-ov računski plan za poduzetnike, XXI. izdanje. RRiF-plus d.o.o., Zagreb.
3. Dečman, N. (2012). Financijski izvještaji kao podloga za ocjenu sigurnosti i uspješnosti poslovanja malih i srednjih poduzeća u Republici Hrvatskoj. *Ekonomski pregled*, 63(7-8), 446-467.
4. Guzić, Š. (2020). Odgođeni porez na dobitak. *Računovodstvo, revizija i financije*, 3/2020, 71-82.
5. Janus, A. (2010). Analiza financijskih izvještaja pomoću pojedinačnih pokazatelja. *Financijski klub*.
6. Ježovita, A. (2015). Mogućnosti ocjene kvalitete zaduženosti poduzeća primjenom financijskih pokazatelja profitabilnosti. *Zbornik radova Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Mostaru*, (Posebno izdanje 2015), 158-173.
7. Kozjak, S. K., i Smetiško, N. (2019). Komparativna analiza pokazatelja sigurnosti poslovanja između domicilnih i inozemnih agencija za promidžbu. *Theme: marketing 4.0*, 146.
8. Kramar, K. i Pretnar Abičić, S. (2019). Kapital (HSFI 12, HSFI 14 I MRS 12). Knjižnica za računovođe. [Internet], dostupno na: <https://www.racunovodja.hr>, [28.07.2021.].
9. Narodne novine, (2015). Hrvatski standardni financijskog izvještavanja 1 – Financijski izvještaji. *Narodne novine d.d.*, br. 78/15.
10. Narodne novine, (2019). Zakon o trgovačkim društvima. *Narodne novine d.d.*, br. 40/19.
11. Narodne novine, (2020). Zakon o računovodstvu. *Narodne novine d.d.*, br. 47/20.
12. Narodne novine, (2020). Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja, *Narodne novine d.d.*, br. 144/20.
13. Očko, J. i Švigir, A. (2009). Kontroling – upravljanje iz backstagea. *Altius savjetovanje d.o.o.*, Zagreb.
14. Prdić, J., i Tolušić, Z. (1997). Analiza financijskih izvještaja uz završni račun poduzeća za proteklu godinu. *Ekonomski vjesnik: Review of Contemporary Entrepreneurship, Business, and Economic Issues*, 10(1-2), 93-95.
15. Tintor, Ž. (2020). Analiza financijskih izvještaja u funkciji donošenja kvalitetnijih poslovnih odluka. *Obrazovanje za poduzetništvo-E4E: znanstveno stručni časopis o obrazovanju za poduzetništvo*, 10(1), 84-103.
16. Vidučić, Lj. (2008). *Financijski menadžment*, VI. izdanje. RRiF plus d.o.o., Zagreb.
17. Vinković Kravaica, A. (2021). Osnove računovodstva. [Internet], dostupno na: <https://www.veleri.hr/files>, [25.07.2021.].
18. Vujević, K., i Balen, M. (2006). Pokazatelji uspješnosti poslovanja poduzeća pomorskoga prometa. *Pomorstvo*, 20(2), 33-45.
19. Vukoja, B. (2014). Primjena analize financijskih izvješća pomoću ključnih financijskih pokazatelja kao temelj donošenja poslovnih odluka. *Sarajevo*. str, 1, 18.

20. Vukoja, B. (2018). Analiza financijskih pokazatelja i odlučivanje u poduzeću. *Tranzicija*, 20(41), 105-115.
21. Zelenika, R. (2000). Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela. Ekonomski fakultet Rijeka, Rijeka.
22. Žager, L. (2002). Eksterni i interni korisnici financijskih izvještaja. XXVII simpozij HZRIF, Računovodstvo, revizija i financije u suvremenim gospodarskim uvjetima, Pula.
23. Žager, K., Sačer, I., Sever, S. i Žager, L. (2008). Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb.
24. Žager, L., i Ježovita, A. (2017). Utjecaj strukture imovine poduzeća na ocjenu likvidnosti. *Zbornik radova Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Mostaru*, (23), 230-252.

POPIS TABLICA

Tablica 1: Temeljni financijski pokazatelji	7
Tablica 2: Osnovni podaci o društvu.....	12
Tablica 3: Horizontalna analiza bilance društva Čistoća d.o.o. Split (aktiva)	13
Tablica 4: Horizontalna analiza bilance društva Čistoća d.o.o. Split (pasiva).....	16
Tablica 5: Horizontalna analiza dobiti i gubitka društva Čistoća d.o.o. Split.....	19
Tablica 6: Vertikalna analiza bilance društva Čistoća d.o.o. Split (aktiva)	21
Tablica 7: Vertikalna analiza bilance društva Čistoća d.o.o. Split (pasiva).....	22
Tablica 8: Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka društva Čistoća d.o.o. Split (prihodi)...	23
Tablica 9: Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka društva Čistoća d.o.o. Split (rashodi)...	24
Tablica 10: Financijski pokazatelji društva Čistoća.....	26

SAŽETAK

Cilj završnog rada je bio dati sveobuhvatnu analizu informacija i podataka unutar godišnjih financijskih izvještaja te na temelju dobivenih rezultata utvrditi ocjenu poslovanja društva Čistoća d.o.o. Split.

Analiza je pokazala kako je društvo likvidno, nije pretjerano zaduženo te je u mogućnosti uz nastavak istih uvjeta poslovanja sve svoje obveze podmiriti u roku kraćem od dvije godine. Nadalje, analiza je pokazala kako društvo efikasno upotrebljava svoju imovinu. Konačno, analiza je pokazala kako društvo posluje na granici ekonomičnosti uz relativno nisku profitabilnost. Međutim, to se pripisalo činjenici kako je riječ o javnom poduzeću čiji isključivi motiv nije povećanje profita. Stoga, uvažavajući rezultate cijele analize, donesen je zaključak kako društvo Čistoća d.o.o. Split ima sigurno i uspješno poslovanje.

Ključne riječi: financijski izvještaji, horizontalna analiza, vertikalna analiza, analiza financijskih izvještaja putem financijskih pokazatelja.

SUMMARY

The paper aimed to provide a comprehensive analysis of information and data within the annual financial statements and, based on the obtained results, to determine the assessment of the operations of Čistoća d.o.o. Split.

The analysis showed that the company is liquid, not overly indebted, and can settle all its obligations within less than two years with the continuation of the same business conditions. Furthermore, the analysis showed how efficiently the company uses its assets. Finally, the analysis showed that the company operates on the verge of an economy with relatively low profitability. However, this was attributed to the fact that this is a public company whose sole motive is not to increase profits. Therefore, considering the complete analysis results, the conclusion was reached that the company Čistoća d.o.o. Split has a safe and successful business.

Keywords: financial statements, horizontal analysis, vertical analysis, analysis of financial statements through financial indicators.